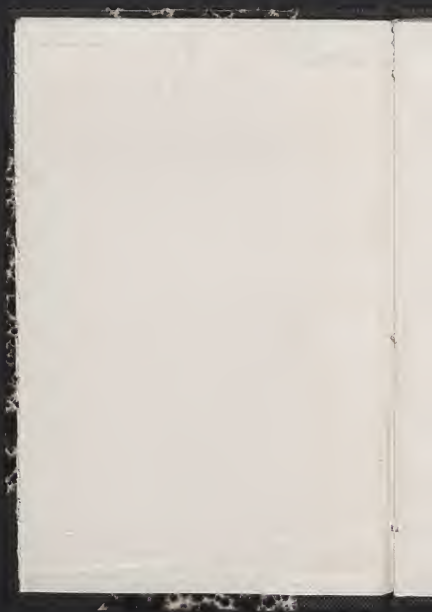
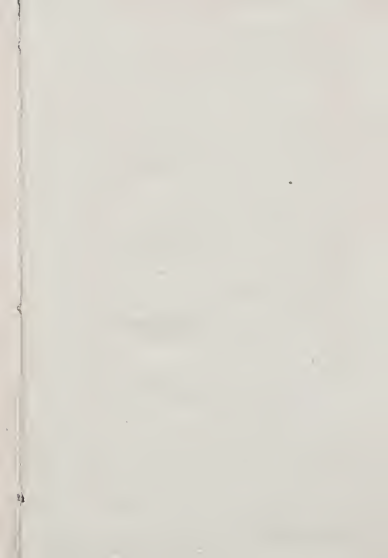


Margrét Flínsdóttir

Leirárg. 1797





920

Mar

Æ f i s a g a  
Margrétar Finnisdóttur

Eckinfrúr

Jóns Leitssonar

Biskups yfir Hóla-Stípti.

---

---

Leirárgærdum við Leirá, 1797.

Prentud af Bókprynciara G. J. Schagfiord.

1877

1877

1877

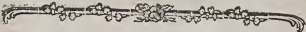
1877

1877

1877

1877

1877



**V**æri nokkurr ófróður um höfðing-  
legt ætterni sálugu Biskups-Grúr  
Margrétar Finnisdóttur, þeim er  
siðlfvissad til prentadra Rættartalna  
hennar Þjóðkunnugu og nafnfrægu For-  
eldra, nefnilega: sáluga Biskupsins yfir  
Skálhólts-Stípti Doctors Finns  
Jónssonar og Grúr Guðrídar Gís-  
ladóttur, ásamt þeirra Ræfisögum,  
sem votta, eins og flestum Íslending-  
um er alskunnugt, bæði að ættir þær  
lengi hafa verid einhverjar enar blónt-  
legustu og luctusælustu á vörum landi, og  
framleidd flest stór-höfðingia Íslands,  
líka og, að bæði nefnd Höfðings-híon  
vörum um þeirra daga að dygdum og

sonnum höfðingskap sinnar ættar og stéttar og landsins sömi, og þeirra eptirkomendum verdugast dæmi í dygdanna ástundun. Ad vor sáluga Frú Margrét Finnsdóttir lét sér í lífinu þetta dæmi jafnan hugfast til eptirbrennis, og ad allt-hennar líf var verðugur ávörtur til ad vera uppsprottinn af svo loflegum rótum, vottar eptirfylgjandi stutt ágrip hennar Leefsögu:

Hún var fædd í þennann heim ad Reykholsti í Borgarfirði þann 11ta Aug. 1734, og ólst lengst af upp í Foreldra-húsinu, ad undanteknum þeim stutta tímann, er hún nockrunsinnum til handhydna lærðóms tæfði í Hótar-dal hjá Födurbróður sínum, þeim gödfræga Prófasti Síra Vigfúsi Jónssyni, og aptur hérum hálft 3ia ár í Saurbæ á Hvalfiardar-strönd hjá þeim alfénda merkis-manni Síra



Þorvardi Presti Audunarshyni;  
 líka og á Leirá í Borgarfirði hía  
 þeim velbornu Hófdings-híönunni Móð-  
 urbróður sínum fál. Amtmanni Ma g n-  
 úst Gíslasyni og hans elskudu Frú  
 Þórunni Gudmundsdóttur, hver  
 hún jafnan þeydi, svo sem ráðhollustu  
 og nágvæmustu Frædara hennar ung-  
 dóms í allskonar fidsfemd, nettleika og  
 þeim mentunum, sem þrýða og farsæla  
 máttu sérhverja Hófdings-mey og konu,  
 þó hennar vera hía þeim ecki megi lengri  
 teljast, enn það árs-skeid, sem hennar  
 sæli Gadir frá sumrinu 1753 til 1754  
 var erlendis til Biskups vígslu og hún,  
 að honum afturkomnum, flyttist með  
 Foreldrum sínum 1754 til Skálhólt g.

Árid 1758 inngéck hún h. hióna-  
 band þann 4da Aug. með þáverandi  
 Prófasti og Presti að Gáulverjabæ  
 Hra. Jóni Teitssyni, sem árid 1780

varð síðarneir Biskup Hóla: Stiptis;  
 blessaði Gud þeirra hiona-sæng með  
 10 börnum, hvorra 5 ennþá lifa, nl.  
 Sýslumadurinn í Snæfellsnes: ed-  
 ur Þórnes: þingi Finnur Jóns-  
 son; Sigríður, gift Prófastinum í  
 Borgarfjardar-sýslu og Presti til  
 Reykholtis Gra. Eiríki Vigfús-  
 syni; Katrín ennþá ógift; Gísli  
 Pro-Conrector Hóla Skóla og Stúdi-  
 ósus Jón. Þau sátuðu börn: Sig-  
 urður, Capellán til Kirkjubæjar  
 Klaustrs, sem fengid hafði veitingar-  
 bréf fyrir Lundi í Lundar-reykja-  
 dal, en drucknadi áður enn hann þáng-  
 ad komst í Beitlandsá á Síðu,  
 fyrsta dag vetrar 1789, 27 ára gamall,  
 madur síðprúður, hógvær og ástíxell;  
 hin börnin, Þorsteinn, Haldóra  
 og Ragneidar tvær, dóu öll á unga-  
 aldri.

Eftir það sálugi Biskupinn Jón  
 Zeitzson árid 1780 kom út hínagð  
 aptur með Biskups vígslu, fluttist vor  
 söla Frú Margrét Finnsdóttir  
 sama sumarid norður til Hóla Stóls  
 frá Gaulverjabæ með sínum hiart-  
 licera Eftaherra, hvorium hún harm-  
 andi varð þar, sem Eekia, að líta á þaf  
 ríumu ári seinna þann 16da. Nóvembr.  
 og tregadi hann fárlega alla æfi; en  
 um vorid 1784, eftir það pestnæmt  
 öskufall af eldgufum Skaptár-jökuls  
 eytradi hér jarðar gróða vðast um land-  
 id, og áfamt aðþreyngianda hallæri  
 fellt hafði mestallann hennar og barna  
 hennar lifandi pening, líft og annara,  
 flutti hún sig húferlum. að Nedra-áfi  
 í Híaltadal, lénshjordu vöðurri Bisk-  
 upa-Eekna nordanlands, sem þá vegna  
 mann- og penings-fellirs lá við að legg-  
 iast í endi, hvar hún í sínum einstæðing-  
 skap

skap bleffadist undrunarlega vel, og nú  
nólega endadi sína hérvistar-daga.

Bana-sótt sálugu Frúr Margrét-  
ar Finnsdóttur birtiadi med miklu  
afl-leyfi, matar-ólyst, nockrum höfud-  
verki, upphembíngi og flæmum hægðum  
til bakkins, af hvörju tvönnu seinast  
teldu, hún í nockur undanfarin ár hafði  
af og til mikla þröngun úttekid og leit-  
ad sér opt við því hiálpur hiá Chirurgo  
Fra. Jóni Pétursyni, en lagdist  
fríst hann 7da Apr. 1796 algjörlega  
af feбри rheumatica auk ádurtalins,  
dróft þó aptur á flack med veiskum burd-  
um ad frekri vífu sídinni hérum vífu-  
tíma, en þá gripu hana á ný med ófur-  
þúngum hætti öll ádurgreind tilfelli,  
sem giördu allar hægðir til baks og lífs,  
jafnvel med læfnis-medala hiálp, mig  
þvo ördugar. Siúkdómurinn sýndist ad  
sonnu fara sér hægt, þó med nærfeilst ó-  
flæck.

floekvanlegum þorsta, en þar ed næring-  
 in var svo lítil sem engin um hennar  
 lánga legu-tíma, tóku fraptarnir, ad  
 vonum, tofsins ad þverra, minni og  
 ræna hélt hún ad sonnu nocturnveginu  
 óskoddudum allt fram í andlátid, en  
 sionin depradist og málsferid varð sefnast  
 mig þungskilid. Þann 3ia Maí med-  
 tók hún, til endurnæringar sinni sálu,  
 Jesú líkama og blód í h. altarisins Sa-  
 kramenti, af hendi fyrrum Stípt-pró-  
 fastsins Gra. Þorléls. Olafs sonar,  
 og beid svo allann sinnar bana-sóttar  
 reynslu- og undirbúnings-tíma til gledi-  
 rikustu umskipta med sérlegu stödu-  
 lyndi, þolgæði og bæna-áfalli til Guds,  
 sem gjörði enda á hennar þjáningu med  
 þægasta andláti í værdar-blundi þann  
 3ia Júní næst eptir, kl. 5 um morgun-  
 in, á hennar 62 aldurs ári; þau síðustu  
 ord, er til hennar heyrdust qvældid áður,

vóru þessi: líkna þú mér, Drottinn! Drottinn! líkna þú mér!

Sáluga Frú Margrét Finnsdóttir var naumlega meðal-gvemm-madur að hærð, grann- og nett-varin, útsluma-græn, sömði sér vel og bar sig mæta vel. Andlitsfalli var hún tog-inleit, jörp á hár og brún, líósleit í andliti en þó undir eins nokkud riód, líttid móengd, ennishá með litla undir-þöfn. A unga aldri sínum var hún haldin einhver en frídasta, nettasta og höfðinglegasta kona hér á landi, því í útliti hennar sameinudust auglíos skarp-leiki, ráddeild, röggfemd, stilling, þökki og skapnadar fegurð.

Náttúran hafði veitt henni flót-ar, lidugar, nettar og víðfeldnar gáfur til flests, og þá engu minni greind á öllu, sem fyrir hana kom og bar; kunní hún alla almennilega Psálma-flocca og marga

marga fleiri, las og danskar fræði-bækur; lagsæf og raddgód var hún, saungmæta vel, og funni þrúðilega flestar qvenna handydnir hér á landi. Seint og snemma á sinni æfi var hún af öllum, sem til hennar þekktu, ordlögð, sem einhver en mesta forstands- og búshálfona vors lands, því greind og fíed, gætin, hagnútin og drífandi var hún til allra útréttinga, en undir eins mann-elskandi, medaumkunar-söm, gæstrífin, orlát og höfðingleg. Gæstrífin var hún, og þókti bæði ædri og lægri monnum ánægja að heimfækja hana, niöta hennar góðgierda og uppbyggilega vidtals; stórgiefuf var hún einatt vid vini fæna og vandamenn, einkum þegar hún fá driúgrar hiálpur vidþurfa, en medaumkunar- og góðgierda-söm vid gæsti og gángandi, naudstadda og þurfamenn, hvad einkum óvann henni almennum.

menningar lof og nú þessvegna almenningar söfnud, eptir það hún í Eckinstandi hafði þó við hvað minnst að styðjast. Þóttgóð og fús á að lána var hún, og þó með öllu þessu í búskap sínum efnagóð og sðrum veitandi. Sem trúföst trygðakona fleit hún aldrei vinnu áttu við þá, sem hún eitt sinn tók henni við, og þóttist þeim aldrei fullþakad fá, er til góðs unnu af hennar hendi; við sfundar-menn og þá, sem hana jafnadarlega móðgudu, var hún fáláptin, en lét þeim þó bæði heilræði og hjálpi í tje, þegar viðþurftu og leitudu hennar, eins og hún reyndist sérhvörum heilráð og vitur kona, hværrar ráð væru mikils metandi. Öttræfni var og meðal hennar dygða svo mikil, að færri munu henni þarí fram hafa tekið.



Ald sunderni var hún annars fram-  
 ar flót, enn þung-lynd, en ætíð með  
 góðri stillingu og jafnadar-gæði, þægt-  
 lega gláðlynd, þolinmód og optast jafn-  
 glöð, eins þó eitthvad á móti bléfi, því  
 sérleg greind og skynsemi gjörði hana í  
 öllum mótgáangi stíflta og örugga; urdu  
 varla adrir eun kunnugustu menn var-  
 ir sorgar-merkia í orðum hennar edur  
 umgeugni; var henni og ógædfellt, ad  
 adrir vottuðu henni meðaunnkun sína  
 yfir því, sem ama kunní ad. Stjórn-  
 sem í húsi sínu lét hún skilianlega en  
 reidilaust meiningu sína í líósi, þegar  
 henni mislíkadi; brá henni þá fyrst  
 nokkud til þagnar, en hagadi síðan ord-  
 um sínum svo, ad ókunnugir urðu ei  
 varir við þyckiu hennar, þó kunnugir  
 adgættu ad hún tæki litlum lita-skriptum  
 í andliti. Hún var sífelðlega góðvikin,  
 látæðislaus, stillt og óhlutdeisin, merk  
 og

og trúfest í lofordum, einlæg, sparsöm og ydin, elskadi þessar og adrar dygdir mig, framfylgdi þeim og hvatti adra til ad adhyllast þær. Ad gudhræðslu voru fáir henni fremri, því hún elskadi mig Guds ord, var vönd ad hans dhrkum, lét lefa hvörn dag qvöld og morgna, nema um sláttinn, andlega húfslestra, og var siálf mæta vel upplýst í Guds ordi, án hiátrúar edur hleypidóma. Børnum sínum var hún rættarfull, hugul, náqvæm og besta Módir, mentadi þau siálf og lét menta af allri alúd, sparadi þartil eckert, sá í eckert og taldi eckert það eptir, sem þeim mætti verda til gagns edur sóma.

Alf öllu þessu er síst ad undra, þó sérhvörr, er þekkti þessa nafnfrægu, góðu Höfðingsfrú og naut hennar vináttu og góðgiörda ad, já, sérhvörr, sem  
ann

anna gáfum, Framshyni, Inannelsku og dygd, sakni nú við hennar fráfall Merkis og Dándis og Hofdings. Konu vors lands, hvörrar jafningia það öska mætti marga að gæta talid. Hennar sakna vinir og vanda-menn; hennar minningu blessa þeir morgu, hvortum hún biargadi, heidrar bæði hár og lágur, en Börnin hárta bestu Móður.

Andvana líkami hennar var með sömasamlegri viðhöfn lagdur til hvíldar þann 14da Júní 1796, fyrir framtan Rór-dyr í Hóla-Dómkirkju, hið hennar fáluga Ektaherra, og Börn þeirra láta nú í Raupmannahöfn rísta veglegann stein að beggia mældum með þessari Grafskrift:

HÉR. HVÍLA.

HÍÓN. BESTU. OG. HÖRMUD. ISLANDS.

JÓN. TEITSSON.

BISKUP. HÓLA. STIPTIS.

FÆDDUR.

VIII. AUGÚSTI. MDCCXVI.

LÁTINN.

XVI. NOVEMBRIS. MDCCLXXXI.

OG.

MARGRÉT. FINNSDÓTTIR.

FÆDD.

XI. AUGÚSTI. MDCCXXXIV.

LÁTINN.

III. JÚNII. MDCCXCVI.

DEYR. HOLD. EN. DYGD. ALDREI.

Æf. lifist. þessum. þú.

Þitt. aldir. heidri. nafn.

